Dräktskicket i Varvaros

Inledning

Varvaroskampanjens dräktskick är medvetet skrivet för att vara någorlunda kompatibelt med vad som brukar finnas i folks lajvgarderober samtidigt som det är könsneutralt och tydligt framhäver lajvvärldens olika kulturer. Eftersom att de olika kulturerna är baserade på ungefär samma tidsperiod, blandar vi inte heller t.ex. vikingatida kläder med 1500-talsmode utan låter istället specifika plagg och modetrender från 1300- och 1400-talet vara typiskt för enskilda kulturer.

Genusneutralitet!

Kläderna som en person från Varvaros bär är inte kopplade till en specifik könsidentitet, till skillnad från den historiska tidsperiod som de är inspirerade av. Inlajv är en klänning kort och gott en synonym till "lång kjortel" och de båda benämningarna används parallellt om både mäns och kvinnors kläder. Det är även detta plagg som anses som det ideal som rollerna oavsett kön strävar efter att bära då det ger en möjlighet till att visa att de minsann har råd med stora mängder tyg i sina kläder.

Alla har dock inte möjlighet till att bära fotsid dräkt. I de flesta av fallen rör det sig om fattiga personer som inte har möjlighet att bära sådana kläder då det är i vägen för deras påfrestande arbete. Det är dock även vanligt för militära roller att bära hosor. En adlig som kommer till en diplomatisk förhandling i en kort doublet och figursydda hosor upplevs alltså som tämligen hotfull, vilket dock såklart inte har stoppat en del av de mer ambitiösa från att utnyttja just den taktiken i skrämselsyfte…
Huruvida en person tolkar frånvaron av lång dräkt såsom ett tecken på att denne behöver jobba mycket fysiskt för brödfödan eller om det är en potentiell bråkmakare avgörs från fall till fall utifrån en rad andra faktorer och sammanhang och det är inte ovanligt att missförstånd inträffar, speciellt när det gäller utmarkiska roller vars nomadiska livsstil har gjort hosor till ett betydligt vanligare plagg. Detta, i kombination med de flesta althariers förutfattade meningar gör att den genomsnittliga utmarkingen ofta upplevs som betydligt mer aggressiv än vad denne egentligen är!

Stilmarkörer:

Utöver kontrasten mellan kort och lång kjortel används följande markörer för att skicka ut olika signaler om rollerna. Detta har både en IN- och en OFF-funktion: Då klädkoderna inlajv är väletablerade traditioner i lajvvärlden går det jättebra för konservativa roller att förfasas över den ohyfsade spolingen som dyker upp på ett formellt gästabud utan en huvudbonad, samtidigt som det även OFF skickar en tydlig signal om det intryck rollen bör ge andra. Klädesplaggen blir alltså en form av tydliga rollattribut.

Huvudbonader anses som ett absolut nödvändigt plagg för en som vill vara fin och uppklädd i civiliserade sammanhang. Kan jämföras lite som med dagens slips. Uttrycket "nu kastar vi mössorna" är väletablerat och markerar en stark informalitet och förtroende för de närvarande.

Figursydda kläder, gärna med många knappar, anses som väldigt moderiktigt men även ganska flörtigt. Detta då de ju både tydligt framhäver kroppens former samt visar att personen har haft råd att skaffa sig ett skräddarsytt plagg som passar just denne och inte bara har ärvt det av någon äldre släkting eller liknande.

Underkläder såsom brokor, skjortor eller motsvarande anses inte riktigt propert att låta synas tydligt. Särskilt illa är det om personen bär sina hosor tillsammans med en väldigt kort kjortel eller jacka så att brokorna syns tydigt då detta ses som väldigt provokativt, ungefär som dagens punkmode. I mer vårdade sammanhang där hosor fortfarande brukas bärs istället en knälång kjortel eller hosor som är ihopsydda på samma sätt som ett par byxor. (Undantaget här är att om det är väldigt varmt eller vid hårt kroppsarbete då det är fullt socialt acceptabelt att lätta på kläderna - det ses på ungefär samma sätt som att folk idag går på stan i shorts och linne på sommaren.)

Materialet som plaggen är tillverkade av spelar också stor roll för att framhäva rollens status. En storbonde med fotsid dräkt i fint ylle visar ju att denne snarare leder arbetet på gården än att mocka hos korna, men en mäktig adelspersons kläder i guldbrokad tyder på betydligt större rikedom.

Färgen purpur är i praktiken reserverad för kyrkliga roller. Ju mer purpur som ingår i dräkten, desto högre upp i rang. Kyrkliga riddare bär purpurfärgade mantlar. Alla kyrkliga bär dessutom en s.k. stola, ett tygband som hänger från nacken och sträcker sig ungefär ner till knäna på var sida, vars utformning, material och dekorationer visar på rollens interna position inom organisationen. Certifierade andebetvingare bär även en form av toga vid ceremoniella tillfällen, på ungefär samma sätt som kristna präster bär mässhake.

Utmarkiskt dräktskick:

Althanys och utmarkingarnas mode skiljer sig tydligt på ett flertal punkter. Utmarkingar har oftast inte lika många kreneleringar, s.k. mi-parti (två färger delat på mitten) och liknande. Färgerna är förutom för de allra mest inflytelserika rollerna ofta mer jordnära och dova. En utmarking med pråliga kläder ses ofta som ”altharifierad” av sina mer konservativa grannar.

Det allra mest typiska utmarkiska plagget är pläden, ett avlångt tygstycke med en liten remslinga fastsydd i ena hörnet. Denna rem placeras mot ena axeln och resten av plagget sveps sedan diagonalt ner över bröstet och upp över ryggen, träs igenom remmen och det som återstår viks slutligen tillbaka så att det hänger över ryggen. Det är ett väldigt flexibelt plagg då det kan dubbla som mantel vid köld/regn samt även nyttjas som en improviserad axelväska vid behov.
Pläden är också något av en symbol för en utmarkings klantillhörighet och den ovana att söka igenom misstänkta utmarkingars plädar i jakt på vapen och hemliga brev som en del althariska knektar har lagt sig till med på sistone anses som ett oerhört stort påhopp på utmarkingens klan och heder! Altharierna i sin tur motiverar det med att de tidigare har inträffat ett par incidenter där enskilda utmarkingar har burit vapen gömda innanför pläden. Tyget i pläden är så gott som alltid mönstrat och de olika stammarna har ofta en gemensam färg på sina plädar för att markera tillhörighet. Inför lajvet kommer vi att samordna detta genom att låta de olika grupperingarna "paxa" färger (d.v.s.inte enbart ett specifikt tyg/mönster). Denna lista kommer då att publiceras på hemsidan. Det är därför bra om ni hör av er till oss innan ni köper tyget! (Rent OFF är vår tanke att det här tyget kan återanvändas för att sy andra plagg av eller nyttjas som en filt så att ni slipper en stor utgift för ett plagg som är låst till en specifik lajvkampanj.)

Utmarkingar bär inte alltid huvudbonad utan har ofta håret utsläppt, gärna med enkla inflätningar av olika tygband etc. I det fall huvudbonad förekommer är de förhållandevis enkla och saknar de kreneleringar och dekorationer som är så vanliga i Althany.Dekorationer och broderier har ofta keltiskinspirerade mönster. Benlindor är också ett vanligt plagg i utmarkerna, till skillnad från resten av världen.

Bland mer traditionella utmarkingar är det vanligt att måla mönster i ansiktet vid högtidliga/religiösa tillfällen samt i samband med (planerade) stridigheter, detta då det anses stärka deras band till andarna. (Utseendemässigt är dessa mer som hennatatueringar än de blå s.k. ”woad paintings” som bland annat förekommer i filmen Braveheart, se exempelbilderna)

- Utmarkiska andetolkare (samt själasörjare i de stammar där denna uppdelning är aktuell) bär bälten broderade med olika religiösa symboler.

Riktlinjer för själva kläderna:

Tidsperioden som kampanjen är baserad på är i grunden västeuropeiskt 1300-1400-tal, med undantag för de ovanstående skillnaderna vad gäller genus, klädkoder osv. Vi uppmuntrar därför er att gärna ta inspiration från olika historiska källor från den här tiden. Några snabba tips följer här:

Benkläder: Undvik pösbyxor! (Mer vikingatid än senmedeltid.) Raka, någorlunda tajta byxor är ok i nödfall, men hosor är starkt att föredra. Hosorna är figursydda och kan vara antingen knä- eller hellånga. De korta (en sorts långa strumpor som bärs till fotsid dräkt), snörs fast med ett strumpeband och de hellånga fästs vid bältet. Det förekommer även helt ihopsydda hosor där den översta delen har ungefär samma utformning som dagens byxor. Detta plagg är ett tämligen nytt mode och i kombination med en kort jacka (eller doublet som de kallar den i Varvaroi) är det ett vanligt plagg bland utseendemedvetna riddare och liknande. Blygdkapslar förekommer – särskilt i Varvaroi - men de är inte särskilt framträdande.

Överplagg: Undvik slitsade plagg a la landsknektar. I Althany och Varvaroi är det särskilt populärt med figurnära plagg med tygklädda knappar. Även diverse kreneleringar längs kanterna är vanligt.

Huvudbonader finns i en mängd olika utseenden. Vi rekommenderar särskilt struthättor (gärna ihoprullade ovanpå huvudet), s.k pillerburksmössor och påsmössor, kveifer (coifer) samt filtade hattar. Dok/huvudduk kan självklart användas av både kvinnor och män. Halmhattar är populärt på sommaren.

Underkläder: Särkar, skjortor, brokor och barmkläden utefter behov. (Det är självklart helt ok med moderna underkläder, underställ vid kyla etc. så länge de bärs dolt.)

Material: Huvudsakligen linne och ylle. Linne används mestadels till underplagg. Grövre bomull funkar normalt sett som linnesubstitut (undvik lakansväv o.dyl.) men rekommenderas inte vid novemberlajvande pga dess köldegenskaper! Syntetskinn och -päls är helt ok substitut för sina riktiga motsvarigheter om ni föredrar det, men undvik de sorter som ser alltför konstgjorda och plastiga ut.

Färger: Ljusare och blekare färger är oftast billigare att framställa än starka, mättade färger. Färger som grönt och gult är lättare att få fram i en mer mättad nyans än andra. Purpur är i Varvarosvärlden en kyrklig färg och används därför inte särskilt ofta av andra roller. Färgat linne är i de flesta fall svårt att framställa och därför är dessa tyger oftast naturfärgade eller blekta.

Patinera gärna kläderna! Spelar du en hårt arbetande bonde bör det synas på slitage och smuts osv!

Exempelbilder

Den här adliga althariern bär en figursydd klänning i fint ylle som knäpps med ett stort antal tygklädda knappar, både framtill och vid underarmarna. Detta innebär att rollen är rik, modemedveten och bör av de flesta bör uppfattas som tämligen attraktiv. Hon har en stor pälsbrämad krage, en filtad hatt med en fjäderdekoration på huvudet och en bältesväska av s.k. njurmodell. Det är väldigt vanligt att fästa dolken innanför väskan, mellan dess båda bälteshällor.

Knekten bilden till höger bär en hjälm som är särskilt vanlig bland bågskyttar. Den rödvita vapenrocken visar att han tillhör de trupper som står direkt under den althariska kronan och sköldemärket med det kluvna lejonet indikerar att han faktiskt är en utmarking som har tagit värvning, ett beslut som lär ha klassat honom som en förrädare i de flesta av hans landsfränders ögon. Under vapenrocken bär han en gambeson, troligtvis förstärkt med en brigandinväst som inte syns här. På armarna har han fäst s.k. jack chains, en sorts stållänkar som skyddar armarna från hugg. Han är beväpnad med ett enkelt svärd samt en långbåge och kogret hänger från bältet, inte ryggen.

Den här althariern är klädd i en knälång s.k. ”jupon”, ett plagg ursprungligen från Varvaroi som är menat att bäras ovanpå delar av rustningen. Utöver det vittnar silverknapparna fortfarande om rollens modemedvetenhet och rikedom och det faktum att plagget är knälångt innebär att rollen troligtvis är en riddare eller motsvarande. Struthättan har han rullat ihop och knutit fast uppe på huvudet på ett fashionabelt vis, detta troligtvis p.g.a. värmen. Utöver det bär han svarta hosor och handskar, samt har ett långsvärd över axeln – det vanligaste vapnet bland adliga altharier.

Denna althariers kläder visar att han antagligen är en ganska välbeställd person som kan låta andra göra grovjobbet åt sig. Den klarröda, dyra färgen i struthättan och de många moderiktiga (ja, till och med förgyllda) knapparna visar på rikedom och sinne för vad som är senaste mode. Struthättan - eller kanske snarare huvudbonader överhuvud taget för den delen - är slutligen en viktig accessoar för att inte framstå som en ovårdad tölp i civiliserade sammanhang! Kanske är detta en rik handlare, en av många altharier som har kommit hit för att köpa upp de stackars fattiga utmarkingarnas sista får för en spottstyver?

Inte så konstigt att handlaren på den förra bilden oroligt stod och pekade: Den här utmarkingen menar allvar!

Målningarna i ansiktet tyder på att hon är ganska konservativ av sig och att det antagligen är något av en särskilt händelse på gång. Om den är av religiös, festlig eller våldsam natur är det dock ingen som kan veta.

Hon har på sedvanligt, sluskigt, utmarkiskt vis skippat huvudbonaden till förmån för ett litet flätat hårband på ena sidan.

Hon har en grov yllekjortel på sig och över den en skinnhätta som skydd mot vädret. Under det bär hon svarta hosor med benlindor (ej i bild). Över allt detta bär hon den typiska pläden, ett tygstycke på ca 110*300 cm som är fäst med en cirkelformad rem över axeln.

….vad var det vi sa?...
Typisk utmarkingar att göra uppror sådär utan anledning…